

Sportovní rybolov

Úvod do studia, přehled historického vývoje a
současných trendů sportovního rybolovu v České
republice, v Evropě a ve světě

prof. Ing. Petr Spurný, CSc.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Úvod do studia

- Přehled historického vývoje a současných trendů sportovního rybolovu v ČR, Evropě a ve světě
- Základy biologie ryb
- Rybí druhy ČR
- Podmínky pro získání oprávnění k výkonu rybářského práva ve pstruhových a mimopstruhových revírech
- Základní metody sportovního rybolovu: muškaření, přívlač, plavaná, položená

Historie a současnost sportovního rybolovu v České republice

- V našich geografických podmínkách představovaly řeky a potoky prvotní a nejdůležitější zdroj ryb
- Archeologické nálezy v oblasti Mikulčic z období Velké Moravy (8.-9. století) svědčí o rozvinutém říčním rybářství
- Na březích řek postupně vznikaly rybárny (rybářské chalupy), jejichž obyvatelé se zaměřovali na lov říčních ryb, zprvu pro vlastní potřebu, později i živnostensky
- V Čechách se nejvíce lovíli úhoři, štiky, okouni, ale také parmy, líni, sumci a příležitostně i kapři. Obyvatelé českých hor se po celý rok živili pstruhy a lipany z místních toků

Historie a současnost sportovního rybolovu v České republice

- Samostatnou kapitolu říčního rybářství představovali lososi, kteří vytahovali do našeho vnitrozemí Labem až do Divoké Orlice a Vltavou až na Šumavu do Vydry a Křemelné. V našich řekách se objevovali od května do října.
- Úpadek říčního rybářství je spojován se zrušením nevolnictví v roce 1848. Dochází k silnému rozdrobení porúčí, kdy každé obci ležící při řece připadl kus řeky, často náležel pravý břeh jiné obci než levý. Řemeslní rybáři opouštěli živnostenský rybolov a lov ryb probíhal živelně a kořistnický. Existovalo oprávnění k tzv. volnému rybolovu na základě § 382 občanského říšského zákona z roku 1811

Historie a současnost sportovního rybolovu v České republice

- V roce 1885 byl vydán první říšský rybářský zákon: *Zákon daný dne 9. října 1883, číslo 22 z roku 1885 v příčině některých opatření ku zvelebení rybářství ve vnitrozemských vodách* (zemský zákon pak stanovil, že nikdo nesmí lovit ryby, kdo není opatřen lístkem rybářským)
- Na zákon navazuje *Vyhlášení místodržitele pro království České z 23.6.1913*, kterým se stanoví doby hájení ryb, a to jak co do jednotlivých druhů, tak i do všeobecného zákazu lovu na jednotlivých tocích a formách lovu (lovná délka ryby se měřila od oka k ocasní ploutvi)

Historie a současnost sportovního rybolovu v České republice

- Zákon 62/1952 Sb.: zrušení všech dosavadních rybářských oprávnění, zavedení nového pojmu rybářského práva a jeho výkonu, zřízení nových rybářských revírů, zavedení funkce rybářského hospodáře jako garanta řádného hospodaření v revírech
- Zákon 102/1963 Sb.: rybářství jako odvětví zemědělské výroby, rybářské právo se stává státním monopolem
- Zákon 99/2004 Sb.: aktuální právní úprava rybářství, včetně hospodaření v revírech a rybolovu

Vývoj organizovaného sportovního rybolovu

- První rybářské spolky začaly na našem území vznikat již v roce 1886
- Při vzniku Československé republiky existovalo na Moravě ve srovnání s Čechami malé množství rybářských spolků (omezený počet nájemních rybářských revírů)
- Na Moravě působila v té době dvě ústředí rybářských spolků:
 - *Ústřední zemský svaz rybářských spolků, družstev a společenstev ve Velkém Meziříčí*
 - *Zemský rybářský spolek v Brně*

Vývoj organizovaného sportovního rybolovu

- 27. – 29.10.1922 se v Brně konal sjezd rybářských spolků z celé ČSR, na němž zástupci rybářských spolků z Moravy a Slezska ustavili nástupnický *Svaz rybářských spolků a družstev na Moravě a ve Slezsku se sídlem v Brně* (v roce 1925 zvolen jeho předsedou známý brněnský spisovatel a knihovník Jiří Mahen)
- Na brněnském sjezdu bylo navíc přijato usnesení, že tento nový svaz vstoupí do připravované celostátní organizace *Unie rybářských spolků a družstev v Praze* (ustavující schůze proběhla 1.4.1923)

Vývoj organizovaného sportovního rybolovu

- Účelem nově založené Unie byla ochrana a povznesení rybářství na tekoucích vodách a jednotné zastoupení všech rybářských organizací v ČSR
- Členem unie se mohl stát pouze zemský rybářský svaz na tekoucích vodách v ČSR. Správu Unie vedl 12-ti členný výbor, tříčlenné předsednictvo volené na 1 rok a čtyřčlenná dozorčí rada. Unie při svém ustavení soustředila 195 rybářských spolků a družstev, Slovensko k unii přistoupilo až v roce 1926.
- V roce 1933 byla na základě změny stanov Unie přejmenována na *Rybářskou unii Československé republiky*

Vývoj organizovaného sportovního rybolovu

- V roce 1902 začal učitel František Veselý vydávat ve Velkém Meziříčí časopis *Moravský rybář*, který byl v roce 1904 přejmenován na časopis *Českomoravský rybář*. Ten vydával až do roku 1920, kdy jej předal *Československé ústřední jednotě rybářské* ve Vodňanech, kde od této doby vycházel pod názvem *Československý rybář*.
- V Praze zahájilo v roce 1921 *Zemské sdružení rybářské pro Čechy* vydávat vlastní spolkový *Věstník*, který potom v roce 1923 převzala nově ustavená *Unie rybářských spolků a družstev v Praze*

Vývoj organizovaného sportovního rybolovu

- V roce 1938 *Zemský svaz rybářský v zemi Moravskoslezské* sdružoval šest poříčních svazů s 86 rybářskými spolky a družstvy.
- Po II. světové válce pokračovala činnost rybářských spolků v rámci poříčních svazů, jejichž spolky byly v 50. letech přejmenovány na lidové rybářské spolky. V roce 1957 byl Ministerstvem vnitra ČSR registrován nový *Československý svaz rybářů* a dosavadní rybářské spolky byly přeměněny v místní organizace tohoto svazu. Místní organizace byly seskupeny do oblastních poboček a ty do krajských.

Vývoj organizovaného sportovního rybolovu

- ČSRS se v roce 1969 pod vlivem federalizace Československa rozdělil na *Český rybářský svaz (ČRS)* a *Slovenský rybářský svaz (SRZ)*.
- Od 1.1.1975 došlo (na základě usnesení sjezdu ČRS z 22.12.1974) k zavedení tzv. krajského hospodaření a rybolovu. V tehdejší Jihomoravském kraji bylo rybářské právo převedeno z MO ČRS na Krajský výbor ČRS v Brně.
- V červnu 1990 zástupci 82 MO z tehdejšího Jihomoravského kraje založili na ustavujícím sjezdu ve Znojmě samostatný *Moravský rybářský svaz se sídlem v Brně*

Současnost organizovaného sportovního rybolovu v ČR

- V ČR je v současné době organizováno na 350.000 sportovních rybářů (3% populace), kteří mají možnost lovit ryby na 40.800 ha rybářských revírů. Z těchto povrchových vod bylo v roce **2013 uloveno 3760 tun ryb** (80% kapr).
- Kromě rybolovu uživatelé revírů zajišťují vysazování rybích násad, včetně chráněných druhů, které předmětem rybolovu nejsou
- Rybářské revíry se podle způsobu obhospodařování a rybolovu dělí na vody pstruhové (3.700 ha) a mimopstruhové (37.100 ha)

Současnost organizovaného sportovního rybolovu v Evropě

- V Evropě, stejně jako v celém světě, popularita sportovního rybolovu trvale stoupá, protože je považován za optimální formu aktivního odpočinku člověka v přírodě. Podíl obyvatelstva, které se u nás věnuje sportovnímu rybolovu, zhruba odpovídá evropskému průměru (Rakousko, Švýcarsko, Polsko, např. v sousedním Německu 2%)
- Evropské země s nejvyšší popularitou sportovního rybolovu představují Velká Británie, Francie (po cyklistice druhý národní sport) a Itálie

Současnost organizovaného sportovního rybolovu v Evropě

- V těchto zemích patří k nejoblíbenějším způsobům lovu muškaření (zejména lov lososovitých ryb, kolébkou muškaření je Velká Británie) a lov na plavanou (zejména u nás opomíjených kaprovitých ryb – ouklej, plotice, perlín, cejn, cejnek)
- V posledních 20 letech se v západní Evropě stal velmi populární lov kapra jako trofejní ryby (lov na vlas a na boilies vznikl v Anglii). V posledních 10 letech západní Evropa také objevuje jako další trofejní rybu sportovního rybolovu sumce velkého (dorůstající trofejní exempláři po úspěšné introdukci sumce do velkých řek Francie a Španělska)

Současnost organizovaného sportovního rybolovu v Evropě

- Ve většině zemí západní Evropy jsou pstruhové vody privátní (tzv. vody I. kategorie), mimopstruhové vody (tzv. vody II. kategorie) většinou veřejné nebo v majetku elektrárenských společností (údolní nádrže na řekách). U vod II. kategorie je často možné zakoupit povolenku na větší území (departement, kanton).
- Obliba kapra a dalších kaprovitých ryb např. ve Velké Británii souvisí s omezenou dostupností povolenek na vody I. kategorie
- V Německu musí být rybář členem tolika rybářských spolků, v kolika revírech chce rybařit

Současnost organizovaného sportovního rybolovu v Evropě

- V některých zemích západní Evropy (Německo, Rakousko) je sportovní rybolov pod silným vlivem ochránářské lobby
 - např. v Německu je zakázán lov na živou rybku, v některých spolkových zemích platí zákaz používání vezírků
 - V Německu a v Rakousku se nesmějí pořádat soutěže (závody) ve sportovním rybolovu
- Existuje diferencovaný přístup evropských zemí k rybolovu „Chyt’ a pust’“
- Právní úprava sportovního rybolovu nepodléhá v rámci EU společným postupům, výhradně věc národní legislativy

Současnost sportovního rybolovu ve světě

- Z vyspělých mimoevropských zemí je sportovní rybolov nejpopulárnější v USA (20% populace rybaří) a dále v Japonsku. USA představují největší trh pro výrobce rybářského náčiní
- Řada rozvinutých (Norsko, Švédsko, Kanada) a rozvojových zemí světa (Afriky, Jižní Ameriky, Ukrajina, Rusko, Mongolsko a další) získává významný příjem z rybářské turistiky
- Sportovní rybolov není omezen pouze na sladké vody, ale rostoucí zájem je i o mořský sportovní rybolov

Současnost mořského sportovního rybolovu

- Rybolov z pobřeží (někdy označovaný jako plážový) nebo příbřežní rybolov z člunů většinou nepodléhá poplatkům. Někdy se ale omezuje množství úlovků. Např. Norsko bylo nuceno zavést limit na vývoz zpracovaných ryb ulovených sportovním rybolovem (15 kg/osoba)
- Tzv. Big game fishing – většinou lov trofejních ryb na otevřeném moři (tuňáci, mečouni plachetníci, tarponi, kanici, velké druhy žraloků. K rybolovu je třeba najmout speciální loď s rybářským průvodcem). O trofejních úlovcích jsou vedeny světové statistiky

*Tato publikace je spolufinancována z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky.
Byla vydána za podpory projektu OP VK CZ.1.07/2.2.00/28.0302 Inovace studijních programů AF a ZF MENDELU
směřující k vytvoření mezioborové integrace*

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ